

Oponentský posudok v inaguračnom konaní

doc. Mgr. Ing. Kataríny Seresovej, PhD.

Zainteresovaným akademickým orgánom FF UMB a vedeckej obci je k dispozícii obsiahly a vyčerpávajúci komplexný inauguračný spis docentky Seresovej z Fakulty aplikovaných jazykov Ekonomickej univerzity v Bratislave obsahujúci nadštandardné kvantum faktov a skutočností svedčiacich o odbornom diapazóne inaugurantky. Kvantitatívne údaje zodpovedajú zákonným požiadavkám, vo viacerých bodoch ich aj prekračujú, a preto sa v predloženom oponentskom posudku zameriame na skutočnosti, ktoré ilustrujú kvality vedeckého profilu doc. Seresovej a dosvedčujú jej odbornosť. Z číselných i verbálnych dokladov o jej bohatej vedecko-výskumnej, publikačnej, pedagogickej, ale i popularizačnej činnosti, kladiem na prvé miesto jej pozoruhodnú interdisciplinárnosť v zmysle schopnosti tvorivo syntetizovať lingvistické, translatologické aj ekonomické disciplíny. Vyplýva to už z jej vzdelania germanistky a slovakistiky, dizertácie z jazykovedy, habilitácie z translatológie, štúdia ekonómie (Marketing a manažment), čo neskôr symbioticky zúročila a spojila pri pedagogickej, vedecko-výskumnej práci a publikačnej tvorbe v oblasti jazykovedy (s dôrazom na lexikológiu), interkultúrnej a odbornej interlingválnej komunikácie i translatológie.

Ak sa vo všeobecnej jazykovede (t. j. báze inauguračného pokračovania) uplatňuje model sématického trojuholníka vzťahov medzi objektívnou realitou, myšlienkovou a jazykovou oblasťou, tak u lingvistky doc. Seresovej môžeme túto triádu aplikovať ako 3 charakteristické črty jej profesionálneho zamerania. V priestore objektívnej reality funguje ako úspešná vysokoškolská pedagogička na Fakulte aplikovaných jazykov EU, ktorá sa na vyššej kvalitatívnej úrovni osamostatnila od bývalej Katedry jazykov. Inaugurantka ako prodekanka pre rozvoj iniciovala založenie fakultného Prekladateľského centra, ktoré vedie, participovala na príprave inovovaných akreditačných podkladov študijného programu Cudzie jazyky a interkultúrna komunikácia, garantuje prvý stupeň štúdia, organizuje vedecko-popularizačné podujatia, čím dokazuje svoje renomé uznávanej odborníčky v oblasti lingvistiky. Pritom pôsobenie doc. Seresovej objektívnu realitu, aká momentálne v danom akademickom prostredí prevláda, v mnohom obohacuje a modernizuje.

Ďalšie dve dimenzie spomínanej triády – myšlienkovú a jazykovú oblasť – môžeme demonštrovať na dosiahnutých výsledkoch inaugurantky, ktorá cielene vytvára premostenia medzi vedecko-publikačnou činnosťou a aplikačnou praxou, ale i od praxe k teórii. Ako hlavná

riešiteľka alebo spoluriešiteľka pôsobila v rámci ôsmich výskumných úloh a projektov (z toho dvoch zahraničných), kde predmetom analýz boli relevantné aspekty fungovania jazykov v odbornej komunikácii. Kolektívne aj individuálne výsledky vedeckého rastu doc. Seresovej sa premietli do 122 publikácií so 148 citáciami. Cezhraničný dosah jej pôsobenia je zrejmý z miest vydania materiálov i ohlasov na ne.

Kategorizované práce sú jednak sondami do parciálnych problémov, avšak konkrétnym dôkazom, na ktorom možno v rámci inauguračného konania demonštrovať autorkine vedecké kvality, invenčnú interdisciplinárnosť i kreativitu, je monografia kategórie AAA *Jobben oder arbeiten? Anglizismen ein bisschen anders* vydaná v Hamburgu v r. 2020. Za prítlačivo znejúcim popularizačným titulom sa skrýva intencia vedecky a systematicky priblížiť jednu z dominujúcich tendencií súčasnej nemčiny – anglifikáciu, resp. amerikanizáciu slovnej zásoby, ktorá sa dnes presadzuje často „za každú cenu“.

Zvolená téma týkajúca sa dynamiky slovnej zásoby nemčiny, nazývanej v odborných kruhoch mierne pejoratívne aj „Neudeutsch“ a jej variant ako „Denglisch“, je veľmi aktuálna a zapadá do súčasných debát lingvistov o jazyku a jazykovede v pohybe. Pri týchto nových javoch nevystačia len lingvistické prizmy, ale situáciu treba vnímať niekedy až ako agresívny vplyv mimojazykových vplyvov na verbálne formy komunikácie. Toto si autorka plne uvedomuje a problematiku derivatológie v nemčine tematizuje logicky, premyslene a stavia ju primárne na bohatej sekundárnej literatúre germanistov z viacerých krajín, no aj na mnohých príkladoch a vlastných výsledkoch výskumu. Recipient sa tak dostane k mnohým prameňom i postojom, pretože presýtenosť anglicizmami dnes spôsobuje okrem sémantických nedorozumení aj deštrukciu spisovnej normy nemčiny. Pri kritických stanoviskách autorka uvádza aj kritériá puristov, avšak v búrlivej diskusii, či ide o úpadok alebo naopak obohatenie nemčiny, zastáva racionálne podložené stanoviská.

Problematika anglicizmov a amerikanizmov má mnoho rovín, od ortografickej, cez fonetickú, morfológickú po lexikálnu. Autorka ich uvádza, konkrétne javy analyzuje a dokladá príkladmi, pričom poukazuje aj na príslušnosť k štýlovej vrstve či dominanciu v určitých žánroch. Práve tu by sa ponúkali poznámky o asymetrii nielen vo frekvencii, ale tiež v štylistickej príznakovosti anglicizmov, ktoré sa od jazyka k jazyku líšia.

Práca je primárne lingvistického charakteru, treba však oceniť aj pohľad do sociokultúrnych súvislostí a spoločenských impulzoch, ktoré tendenciu „denglizácie“ spôsobujú, ba až multiplikuju. Prínosné pre spracovanie problematiky sú pasáže o extralingválnych vplyvoch na používanie jazyka, v dôsledku ktorých sa lexika nemčiny výrazne mení až natoľko, že množstvo

lexém a lexikálnych spojení prekračuje hranicu zrozumiteľnosti, je skratka faux pas alebo nonsens. Globalizácia predstavuje jeden z politických a hospodárskych faktorov; zdrojom logicky prevzatých anglicizmov je medzinárodný vedecký výskum, autorka však rovnako poukazuje na motivácie byť originálnejší, napr. v žurnalistickom štýle, žargóne mládeže, reklame, hovorovom jazyku a pod. Monografia teda ako celok mapuje problematiku podľa relevantných kritérií a prináša celistvý obraz dominujúcej tendencie v súčasnej nemčine. Tým, že je napísaná v nemeckom jazyku, nepochybne osloví aj medzinárodnú odbornú obec, najmä zahraničných germanistov – lingvistov.

Poznajúc profesionálne kvality aj cieľavedomosť doc. Seresovej považujem jej ambíciu uchádzať sa o vymenovanie za vysokoškolskú profesorku za oprávnenú a objektívne podloženú. Svoju odbornosť dokazuje kvalitnými publikačnými a výskumnými výstupmi, aktivitami pri rozvoji akademického vzdelávania, pedagogickou činnosťou na všetkých troch stupňoch štúdia, ale i osobnostnými predpokladmi. Za roky našich sporadických odborných krížovatiek si na nej vážim aj jej obrovský entuziazmus, s ktorým sa púšťa do napĺňania nových študijných programov, vzdelávaní v akademickom teréne, interdisciplinárnom prepojení lingvistiky s inými vedami a v neposlednom rade do aktuálnych lingvistických tém.

Záver:

Na základe hore uvedených vedeckých, odborných, pedagogických, ale rovnako tiež osobnostných kvalít doc. Mgr. Ing. Kataríny Seresovej, PhD. odporúčam Vedeckej rade Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, aby v zmysle ustanovenia § 5, ods. 6 vyhlášky MŠVVŠ č. 246/2019 Z. z. o postupe získavania vedecko pedagogických titulov bol inaugurantke udelený titul profesorka v odbore habilitačného a inauguračného konania všeobecná jazykoveda.

V Bratislave, 3. januára 2022

prof. PhDr. Jana Rakšányiová, CSc.